

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ
Департамент „Музика“

Автореферат на дисертация

**Вокална интерпретация на избрани песни от Франц Шуберт,
Рихард Щраус, Габриел Форè и Цин Джу, Хуан Дзи, Ли Ингхай:
сравнително изследване от гледна точка на певеца
(Vocal Interpretation of Selected Songs by Franz Schubert, Richard
Strauss, Gabriel Fauré and Qing Zhu, Huang Zi, Li Yinghai: a
Comparative Study from a Singer’s Perspective)**

Редовен докторант: Уанг Бо
Докторска програма „Музика“
Департамент „Музика“ на Нов български университет

Научен ръководител: проф. д-р Милена Шушулова-Павлова
Вокален ръководител: д-р Наталия Афеян

2024

Съдържание на дисертацията

Резюме

Увод

1. Избор на тема и цели на изследването
2. Изследователски процес и методи
3. Обобщение на изследването

Глава 1. Кратко въведение в традиционната китайска естетика

- 1.1. Бронзовата епоха
- 1.2. Китайска калиграфия
- 1.3. Китайската естетика в контекста на етичната и моралната идея
 - 1.3.1. Архитектура
 - 1.3.2. Литература
 - 1.3.3. Изобразителни изкуства
 - 1.3.4. Традиционна китайска музика
- 1.4. Позиция на будистката култура в Китай

Глава 2. Кратък преглед на западните исторически форми на изкуството

- 2.1. Началото на европейската музика - древногръцката естетика
- 2.2. Пресечна точка на естетическата мисъл: Чувствителност и рационалност в музиката.
- 2.3. Синтезът на естетиката в музиката

Глава 3. Сравнение между китайската и западната естетика

Глава 4. Сравнение на композиторите от Западния романтизъм и съвременните китайски композитори

- 4.1. Франц Шуберт и Цин Джу
 - 4.1.1. Кратко представяне на Франц Шуберт и Цин Джу
 - 4.1.2. Музикално-естетическият стил на Франц Шуберт и Цин Джу
 - 4.1.3. Композиционен стил на Франц Шуберт и Цин Джу
 - 4.1.4. Използване на "Da Jiang Dong Qu" като пример
- 4.2. Рихард Щраус и Хуанг Дзъ
 - 4.2.1. Кратко представяне на Рихард Щраус и Хуанг Дзъ
 - 4.2.2. Музикална естетика и композиционен стил на Хуанг Дзъ
 - 4.2.3. Музикалната естетика и композиционен стил на Рихард Щраус
 - 4.2.4. Пример за анализ на песен на изкуствата от Хуанг Дзъ
- 4.3. Габриел Урбен Форе и Ли Инхай
 - 4.3.1. Кратко представяне на композиторите
 - 4.3.2. Естетически и композиционен стил на Ли Инхай
 - 4.3.3. Естетически и композиционен стил на Форе
 - 4.3.4. Пример за анализ на песен на изкуствата от Ли Инхай

Заклучение и приноси

1. Резултати от изследването
2. Приноси

Препратки

1. Библиография
2. Цитирана литература

Резюме

Художествената песен, като престижен жанр в класическата вокална музика, е високо ценена от векове. Тя се смята за уникално изкуство на миниатюрата поради достъпните си структура и мелодия, гъвкава музикална фактура, богата тематика и разнообразие от стилове (народна песен, лирична песен и др.).

Ето защо изпълнителското майсторство на художествени песни не е лесна задача, то изисква изкусни технически умения и високо ниво на култура и музикална грамотност от страна на изпълнителя. В хода на еволюцията на музикалното изкуство изучаването на музикална естетика постепенно се превръща в необходимост за изпълнителите. В настоящата дисертация се изследва влиянието на религиозните вярвания, хуманизма и други фактори върху развитието на музикалната естетика.

Като проследява историческите процеси в западната и китайската музика, анализира положителните и отрицателните влияния и сравнява естетиката на музиката на Изток и Запад, дисертацията подчертава значението на художествените песни за развитието на съвременната китайска музика.

Избирайки като примери произведения на трима китайски композитори, авторката обяснява напредъка на китайските художествени песни през последното столетие. Това изследване има за цел да подпомогне класическите вокални изпълнители в установяването на по-изчерпателен поглед върху музикалната естетика, като балансира разглеждането на естетическите характеристики и певческите техники. Едновременно с това, чрез сравнителен анализ на композитори със сходни характеристики от различни културни перспективи, то предоставя нови идеи за това как да се интерпретират по-добре художествените песни, като се обръща внимание на необходимостта от съчетаване на музикална грамотност и вокална техника при интерпретацията на художествените песни.

Ключови думи: Музикална естетика, художествена песен, музика на романтизма, китайски композитори

Увод

Избор на тема и цели на изследването

Класическата вокална музика, и художествената песен в частност, предлага богато и многопластово поле за изследване в рамките на музикалната специалност. В областта на класическата вокална музика, с особен акцент върху художествените песни, съществува обширна и сложна област на изследване. В сравнение с операта художествената песен може да се възприема като притежаваща относително ограничени аудиовизуални характеристики и това е напълно разбираемо. Операта е широкомащабно изпълнителско изкуство, което съчетава различни музикални елементи, включително сюжет, действащи лица, симфония, сцена, пеене и взаимодействие с публиката. Обикновено изпълнявана в театри, концертни зали и други големи пространства, операта, като форма на интегрирано изпълнение, в което присъстват множество изкуства, е по-привлекателна за широката публика от чистата класическа музика. Изпълнението на художествени песни, от друга страна, е семпло, включващо само пиано и певец, и се отнася към камерната музика. Този минималистичен формат на изпълнение вече предполага, че публиката на художествените песни е по-нишова, изискваща определено ниво на разбиране и оценяване на класическият вокализъм. И двата жанра имат свой собствен уникален чар и не бива да се сравняват директно. И все пак като изпълнители на класическа вокална музика ние неизбежно се сблъскваме с това пасивно сравнение.

Говорейки за пасивно сравнение, важно е да се подчертае, че нашият репертоар, особено за широката публика, често клони към операта. Има две основни причини за тази тенденция: първо, някои откъси от оперни произведения са добре познати и позволяват отлично взаимодействие с публиката, и второ, представянето на технически умения обикновено е по-лесно забележимо. Но оценяването на художествените песни представлява определен праг за средния слушател. Много композиции на художествени песни нямат аудиовизуалното въздействие и могат да се възприемат като по-интелектуално предизвикателство. Това ограничение води до доминираща програмна структура, в която преобладават откъси от опери, а художествените песни служат като допълнение. Това е неоспорима и широко разпространена реалност. Съществува забележимо разминаване във вниманието, което се отделя на музикалното образование и в академичната общност. Тази ситуация допълнително допринася за липсата на точно и положително разпространение на този класически вокален жанр.

Ето защо, от гледна точка на едно разширяващо се академично изследване, избрах художествените песни като основен фокус на моето изследване.

За да бъде един западен ученик, изучаващ класически вокал, потопен в чужд културен контекст, преодоляването на предизвикателствата, породени от културните различия и произтичащите от тях конфликти в художествените философии, се превръща в първостепенно начинание. Настоящият труд навлиза в променящия се пейзаж на естетическите идеологии в източната и западната традиция, като предлага нюансирано сравнение на техните прилики и разлики. Целта е вокалните изпълнители да се сдобият с разнообразни гледни точки, които да им позволят да осмислят красотата, присъща на художественото изпълнение, и да изразяват тази красота ефективно.

В началото на 20-и век се наблюдава промяна в цялостното търсене на естетика в обществото. Що се отнася до китайската етническа вокална техника в академичен стил, тя еволюира от оригинални природосъобразни методи на пеене до синтез на традиционни оперни техники и, а в последно време, и до влияния от западни вокални техники. Техниките на пеене претърпяват многобройни актуализации и изменения, докато в крайна сметка се утвърждават в сегашната си форма. Въпреки тези промени, все още се набляга на управлението на вокалното качество чрез различни средства, като се цели звук, който е едновременно лек и резониращ, за да завладее публиката. Повествователната перспектива в пеенето най-често е в първо лице, разказвайки истории с деликатен емоционален характер, който не подчертава прекомерно индивидуалното разбиране.

За разлика от този подход, западната вокална култура отдава голямо значение на взаимовръзките между изпълнителя и героя, изисквайки дълбоко лично обвързване с ролята. Фокусът е върху изразяването на интензивни човешки емоции чрез музиката. Китайската вокална култура се стреми към хармонично единство с природата, като съчетава чувствителност и рационалност. Обратно, западната вокална култура, основана на рационалността, изследва реалността, прави дисекция на човешката природа и описва героите от собствена гледна точка, като набляга на уникалността.

Възможно е да има отклонения в разбирането на западната естетика за изучаващите западна класическа музика като мен. Могат да възникнат проблеми като недостатъчно емоционално богатство, липса на хармония между стила на пеене и персонажа, фино емоционално представяне и възприемана дистанция между изпълнителя и ролята, което води до предизвикателства при ефективното емоционално потапяне. Тази теза се простира от изучаването на художествените песни до еволюцията на естетическите концепции в източните и западните традиции. Чрез цялостно разглеждане на различията в музикалната естетика тя осигурява по-задълбочено разбиране на емоционалното изразяване в художествените песни. Освен това сравнителният анализ на композиционните и естетическите стилове на източните и западните художествени песни не само повишава естетическата грамотност на изпълнителя, но и служи като мост за комуникация между композитори и публика. Това дава възможност на вокалните изпълнители да включват аргументирани лични интерпретации, основани на изискванията на различните среди и публики.

Китайските художествени песни олицетворяват еволюцията от съвременна китайска традиционна музика към национален музикален стил. Този процес - от простото пренасяне на западни мелодии в китайски текстове до създаването на художествени песни с подчертан китайски колорит - е израз на деликатния баланс между музикалното наследство и иновациите. Като ключов жанр в прехода от модерна китайска традиционна музика към национален музикален стил, пътят на китайските художествени песни се развива на фона на значителни културни различия между Изтока и Запада. Музиката, като уникален език, има силата да преодолява културните граници.

През XIX в. западната музика, задвижвана от напредналите технологии по онова време, навлиза в изолираните някога граници на Китай. Индустриалната революция на Запад променя глобалния пейзаж, поставяйки началото на процес на глобализация, който води Китай по нова траектория. Новите музикални теории и естетически философии от Запада се сблъскват с традиционните китайски идеологии. Художествените песни играят ключова роля в процеса на трансформация - от простото адаптиране на западни мелодии с китайски текстове до създаването на китайски художествени песни, опери, танцови драми и в крайна сметка формирането на китайски национален музикален стил. Композиторите в сферата на художествените песни непрекъснато разширяват границите, освобождавайки се от ограниченията на съвременния китайски език, ритмичните модели на традиционната китайска поезия и стилистичните ограничения, наложени от западната музика. През тази епоха хората получават представа за западната музика чрез песните, а днес създаването на китайски художествени песни продължава да се развива в динамично взаимодействие между традиция и новаторство, давайки началото на все по-голям брой изключителни произведения, които постепенно получават признание.

Целта ми в тази дисертация е да дам на читателите от други страни представа за развитието на китайските художествени песни, да подчертая тяхната уникалност, както и да стимулирам интереса към богатия гоблен на китайското художествено изразяване.

Изследователски процес и методи

Темата на изследването ми включва сравнително проучване на трима китайски и трима западни композитори, като се фокусира върху развитието на художествените песни в Китай. Чрез тези сравнения по двойки имам за цел да изследвам разликите между китайските и западните художествени песни. Освен това възнамерявам да проуча по-нататъшното развитие на китайските художествени песни.

По отношение на методологията на изследването първо разглеждам разликите в естетическите търсения между китайската и западната култура. За да разбера тези различия, навлизам в история на естетиката в двете култури, като разглеждам влиянията, оформили сегашните им музикални стилове. Развитието на западната музика, сложно свързано с религиозните ценности, се разглежда внимателно, като се проследява еволюцията на естетическите идеологии чрез религиозните ценности и хуманистичните идеи. Този метод ми позволява да изследвам емоционалните характеристики, особено съдържаните емоционални изрази и емоционално завладяващите лирични експресии, преобладаващи в западната класическа вокална музика.

При проучването на естетиката на традиционната китайска музика осъзнавам важността на сравнението ѝ с други форми на изкуство, за да се уловят нейните семпли, но и дълбоки характеристики. Ето защо провеждам паралелни сравнения с други традиционни китайски форми на изкуство, за да придобия представа за китайското разбиране за музикална естетика в по-широкия контекст на традиционната култура.

След като съпоставям китайската и западната естетика, анализирам приликите и разликите, за да осигуря теоретична основа за последващото сравнително изследване на три двойки китайски и западни композитори. Използвайки композиционните стилове и музикалната естетика като отправни точки, установявам времева линия с трима китайски композитори, представящи различни периоди. Хоризонталните сравнения с трима западни композитори ми позволяват да изследвам уникалния принос и стилове на всеки от тях. Това дава възможност за задълбочен анализ на техните творчески стилове и естетически предпочитания. Изследвам причините за стиловите сходства или различия, като разглеждам възможните влияния върху всяка група композитори. За да придобия по-задълбочено и деликатно разбиране за развитието на китайските художествени песни и влиянието на западните композитори на различни етапи, извършвам подробен анализ на три композиции от всеки китайски композитор. Този подход улеснява задълбоченото изследване на развитието на китайските художествени песни и влиянието на западните композитори на различните етапи. Крайната цел на това изследване е да подобри разбирането и анализа на художествените песни в межкултурен контекст.

Обобщение на изследването

Вокалното изпълнителско изкуство в основата си е възпроизвеждане на вокални произведения. Крайното изпълнение трябва не само да бъде вярно на художествената същност на произведението, но и да отразява дълбокото разбиране на изпълнителя за него и да го издигне до нивото на цялостна вокална интерпретация. Изключителните изпълнения трябва да включват ясно и точно произношение, превъзходни вокални умения за задълбочено изразяване на музикалните емоции и ярка интерпретация на настроението на песента. По същество това е способността да се потопи публиката в атмосферата, създадена от вокалното изпълнение.

Изпълнителите не са просто носители на музика, те са и посредници на музикалното изразяване. Отличното изпълнение надхвърля техническото майсторство; то включва разбиране на културната среда, отразена в произведението. Това разбиране засилва автентичността и присъствието на ролята, като позволява на изпълнителя да предаде по-ясно емоционалните нюанси на музиката чрез гласа си.

За изпълнителите, особено в контекста на художествените песни, които имат опростена сценична среда, изискванията са строги (от моя лична гледна точка). Художествените песни съдържат различни музикални и стилови категории, драматични елементи и емоционални изразения в рамките на едно кратко произведение. Те представляват жанр, който улавя изящството в детайлите. Всяка самостоятелно завършена песен крие в себе си уникални музикално-естетически прозрения, независимо дали са умерени или интензивни, предаващи дълбоки емоции. Пълното разбиране и безупречното представяне на такива произведения не е никак лесно. Като проводници на намеренията на композитора, изпълнителите трябва не само да разберат поезията и мислите на автора, но и да вмъкнат собствените си интерпретации, което изисква високо ниво на лично усъвършенстване.

В историята художествените песни съчетават различни музикални стилове, като мост между класическата музика от XIX век и съвременната музика. Тази дисертация има за цел да послужи като справочник за класически вокалисти от

различни културни среди (като мен), като проследи стилистичното развитие на западната музика през различните периоди посредством художествените песни. Също така се изследва развитието на китайската музика през модерната епоха и възможните ѝ бъдещи насоки. Конструктивната обратна връзка от уважаемите ментори за по-нататъшно подобряване на тази дисертация ще бъде високо оценена.

Глава 1. Кратко въведение в традиционната китайска естетика

В продължение на четири века (6 век пр.н.е. - 2 век пр.н.е., които са важен период на философското мислене в древен Китай), естетиката заема доминираща позиция във философската система на традиционната китайска култура. "Стоте школи на мисълта" оказват важно влияние върху развитието на китайската политическа мисъл и правна система, както и върху културата, изкуствата и образованието. С течение на времето те се превръщат в разнообразна социална сфера на развитие.

Бронзовата епоха

Таоти, драконът и феникът като въображаеми митични същества, се превръщат в представителни модели за извайване в бронзовото изкуство, поставяйки началото на яркия естетически стремеж на китайския народ в изкуството.

Китайска калиграфия

Изкуството на китайските йероглифи се развива успоредно с бронзовото изкуство, формирайки уникална китайска художествена форма, обхващаща калиграфията и естетиката. Китайската калиграфия не се занимава единствено с естетиката на линиите, а по-скоро се стреми към изяществото на неограничения поток. "Течащи облаци и течаща вода, овладяване на енергията на костите като гонене на вятъра, хармонизиране на силата и мекотата, балансиране на квадратността и заоблеността" обобщават качествата на калиграфията, които отдавна са водещи в това изкуство.

Калиграфията обръща внимание на баланса между лекотата и тежестта на шрихите, тяхната острота и сдържаност, както и на взаимодействието между твърдост и гъвкавост. Подобно на създаването на музикални мелодии или композирането на поезия и музика, калиграфията използва средствата за предаване на спектър от изразни средства.

Китайската естетика в контекста на етичната и моралната идея

Конфуций преосмисля древните "обреди и музика" с практически разсъждения, като съчетава абстрактното богопочитание с ежедневието живот, етиката и политиката. Под влиянието на Конфуций изкуството се отдалечава от първоначалните ритуални обвързаности, постигайки универсална сетивна връзка, обединявайки теистичните разсъждения със социалните чувства и привеждайки се в съответствие с политиката. Конфуцианството заменя религията с изкуство, развивайки божествено-човешкото присъствие в понятията, емоциите и ритуалите. Даоизмът набляга на независимия характер, на "свободата отвъд земните дела". На пръв поглед противоположни, той и конфуцианството съжителстват, оказвайки влияние върху живота, етиката, политиката, изкуствата. По-късно изкуството ще започне да въплъщава полезността на производството и естествената красота, утвърждавайки независимостта на изкуството.

Архитектура

Структурното оформление и външният вид на традиционната китайска архитектура отразяват плавна красота с продължителността на времето, подобна на

музиката, демонстрирайки предпочитанията към изкуството на линиите и отличавайки го от другите архитектурни стилове.

Литература

Стремежът на китайската литература да обективира емоциите води до една ключова черта: метафората. Символичното мислене, присъщо на китайската култура, използва метафори, за да предаде дълбоки значения. Свързани с конфуцианството и даоизма, метафорите изразяват истини. В древната китайска култура, ориентирана към ритуалите, метафорите са предавали значението фино, спазвайки формалността. Традиционната китайска естетика преследва финес и дълбока художествена същност. Използването на метафори може да засили пластове и дълбочината на едно произведение, като го направи по-художествено и естетически издържано.

Изобразителни изкуства

В китайската живопис и скулптура линиите преминават от обективен и осезаем характер към превръщането им в средство, с което художниците изразяват взаимосвързания ритъм на своите концептуализации и художествени виждания. Независимо дали се изобразяват обективни образи, или се пресъздават вътрешни духовни измерения, налице е стремеж към усещане за плавност на линиите. Подчертавайки "усещането" пред "виждането", китайската живопис и литература дават приоритет на предизвикването на емоции и позволяват на зрителите да усетят същността отвъд външните форми. Този подход се счита за въплъщение на традиционния стремеж на китайската култура към художествена концепция.

Традиционна китайска музика

Конфуций предлага системата "лиюе", като подчертава, че самата музика трябва да притежава духовно съвършенство и да играе роля в култивирането на добродетели и изтънченост у хората, подчертавайки функционалния аспект на музиката. Конфуцианството обаче се противопоставя на прекомерната морализаторска роля на системата "лиюе", като твърди, че музиката е продукт на небето, земята и природата, застъпвайки натуралистична естетическа философия на музиката. Въпреки че конфуцианството и даоизмът имат различни отправни точки, на практика и двете се въртят около понятието "човек" в теоретичното си мислене, изразявайки идеология, ориентирана към човека.

Позиция на будистката култура в Китай

Будизмът пристига в Китай в трудни времена, като преживява както просперитет, така и упадък. Религиозните концепции за трагедията и изкуплението в будизма постепенно са проникнати от ориентираните към човека рационални и духовни ценности на конфуцианската и даоистката философия. От историческа гледна точка трите основни философски традиции: будизъм, конфуцианство и даоизъм, не винаги съществуват в хармонично съжителство. Водени от необходимостта да поддържат феодалния ред, всяка традиция периодично има надмощие над останалите. В крайна сметка будизмът се интегрира в традиционната китайска култура, образувайки тристранен синтез с конфуцианството като основа, оформяйки цялостния пейзаж на китайското философско развитие в продължение на почти хилядолетие.

Глава 2. Кратък преглед на западните исторически форми на изкуството

Начало на европейската музика – древногръцката естетика

Древна Гърция възприема митологията и набляга на традицията и религиозните ритуали, като същевременно признава възпитателната функция на музиката и връзката ѝ с моралните качества. Постепенно обаче тя извежда на преден план ограничаващите фактори по отношение на естетическите иновации в развитието на изкуството.

Акцентът върху мистичните вярвания и религията често води до това, че изкуството се използва за популяризиране на религиозни теми и митове, ограничавайки други възможни теми. Това довежда до по-голямо съсредоточаване върху формата и техниката, а не върху изразяването на емоциите в някои произведения на изкуството, което създава усещане за откъснатост и липса на душевна дълбочина.

Пресечна точка на естетическата мисъл: чувствителност и рационалност в музиката

Възниквайки в Древна Гърция, западната антична цивилизация се развива под влиянието на елинската култура. С течение на времето устремът към мистичната сфера постепенно се трансформира в религиозна отдаденост. По времето на християнството музиката се контролира строго в рамките на религиозните церемонии

Синтезът на естетиката в музиката

След като преминава през религиозните ограничения на бароковата епоха и заобикаля строгостта на класицизма, изглежда, че структурата на музиката, както по вертикала, така и по хоризонтала, вече е достигнала забележително ниво на съвършенство. Музиката, излизаща от религиозните ритуали, прониква в светския живот и обхваща всичко в него - подобно на връзката между човека и природата. Хората се отделят от останалите биологични видове, като хранят почит към природата, борят се с нея, съжителстват с нея и хармонично напредват заедно. Ето защо връзката между музиката и хората е несравнима с други форми на изкуство.

Глава 3. Сравнение между китайската и западната естетика

Забележителна черта на западното изкуство е дълбоката му интеграция с естествените науки. В живописа добре известни примери включват теорията за златното сечение и използването на линейна перспектива. В музиката има понятия като теория на хармонията и използването на режими и тоналност, както и непрекъснат напредък в инструменталните и вокалните тембри, систематични категоризации и др. Всички тези развития произтичат от дълбокото уважение и значение, което се отдава на природните науки. Ясно е, че съществува парадоксална връзка между естествените науки и религиозните вярвания, конфликт, който присъства и в традиционната китайска култура.

В резултат на включва принципите на естествените науки в изкуството той придобива по-теоретично обоснован път за художествено изразяване и систематично предаване и еволюция на художествени техники. В същото време религиозните вярвания поставят известни емоционални бариери пред универсалното развитие на изкуството. Те обаче засилват и драматичното напрежение в изкуството. В средата на тази дихотомия има постоянна преоценка на различни взаимоотношения и емоции, включително връзките между индивида и обществото, индивида и вярата, индивида и естествения свят. Този продължаващ процес на отражение и натрупване е оформил обширна и разнообразна художествена система през цялата история.

В рамките на тази изключително адаптивна артистична среда е неизбежно влиянието от различни култури и етноси да се инфилтрират или да бъдат погълнати, което води до създаването на многобройни различни артистични клонове. В случая с конфуцианството, заменящо религията, традиционното китайско изкуство е разработило начин на изразяване, който разграничава мислите чрез пресичането на абстрактното и конкретното, без напълно да прекъсва преклонението си пред мистичното.

От гледна точка на еволюцията на китайската музика, нахлуването на западна музика в Китай през XIX век бележи началото на нова ера, в която Китай преоценява изкуството от нова гледна точка. Това не означава, че Китай е изоставал технологично преди този период. Напротив, Китай има научни трактати по музикална теория, датиращи от ерата преди Цин. „Тройното деление на тоновете“, метод за изчисляване на традиционната китайска пентатонична гама, произхожда от това време. Последните археологически находки в Китай от династията Мин също разкриват текстовете на Zhu Zaiyu, представящи теории за „системата на равния темперамент“, дори предшестващи западни публикации по същата тема.

От една страна, тези теории утвърждават материалистичната философия, дълбоко вкоренена в традиционната китайска култура, ръководена от конфуцианството, което търси интеграцията на изкуството и естествените науки. От друга страна, те отразяват сравнително абстрактен и идеалистичен стремеж към мелодични линии в музиката, повлиян от даоистката мисъл. Обратно, западната музика, особено след Ренесанса, разширява концепцията за мелодичните линии в различни посоки, като например полифония. Следователно традиционната китайска музика и западната музика поеха по различни пътища в развитието на мелодичните линии, повлияни пряко или косвено от различни естетически перспективи и степента на политически акцент върху артистичните форми, като и двете притежаваха завладяващия чар на хуманистичното внимание.

От времето на Конфуций, традиционното китайско изкуство се съсредоточава предимно около темата за „центъра на човека“. Това "човешко" може да бъде интегрирано с природата или да служи като израз на себе си. Творецът може да се разглежда и като субект на творението, търсещ универсална уникалност. Древногръцките философи са имали подобни възгледи през своята епоха. Например Аристотел набляга на моралното усъвършенстване, а Сократ набляга на важноста на саморефлексията и самосъзнанието. Разликата се състои в това как конфуцианската мисъл прониква в китайската култура, за да създаде специфичен и жизнен израз, докато древногръцката философия представлява само един аспект на западната мисъл.

Не е трудно да се разбере защо западната музика непрекъснато претърпява промени – за да отговори на нуждите от различно идеологическо съдържание.

След XVIII век Европа преживява почти век на влияние от Китай. Много западни интелектуалци, включително немският философ Готфрид Вилхелм (фон) Лайбниц, пишат статии, изразяващи обществените ефекти от тази „китайска лудост“. Явлението включва и разпространение на традиционната китайска мисъл в рамките на европейските философски среди. Бързата индустриализация и преход към капиталистическо общество в Европа води до промяна в нагласите към Китай, преминавайки от възхищение към критика. Не може да се отрече значителното му влияние върху мисленето на Просвещението. Както по време на Ренесанса, така и по време на Просвещението има възраждане на интереса към древногръцката и римската мисъл. Пътищата на интелектуално развитие обаче се различават. От философска гледна точка, романтичната музика има по-хармонична връзка с традиционната китайска музика. Виталността е значимо проявление на традиционното китайско изкуство, отразяващо истинско изобразяване на реалността. Това се демонстрира предимно чрез стремежа към линейно изкуство, където линиите символизират възплъщението на жизнеността. Това усещане за линейност се разширява и в музиката чрез различни тоналности. В западния контекст разбирането за жизненост еволюира от поклонението пред боговете и стремеж към идеален свят до връщане към човешкото съществуване, което представлява надлъжна промяна в концепцията за жизненост. Трансформацията е отразена и в западната музика.

През цялата история на китайската традиционна музикална естетика има акцент върху функционалността на музиката. Едновременно с това, е поставено ограничение върху изразяването на ирационални емоции в музиката. За разлика от това западната музика често показва тържествен и емоционален тон, който присъства с появата на религията.

„Лиричното изразяване“ е най-прекият начин за различните култури да предадат емоции, което го прави една от най-забележителните характеристики на музиката. Самата музика е най-директната форма на изразяване. „Лиричният израз“ осигурява по-надеждна връзка за интегрирането на различни култури в музиката. Следователно влиянието на класическата и романтичната музика върху модерната и съвременната китайска музика е по-забележимо. Обратно, обогатява западната класическа музика с разнообразни музикални идеи, създавайки добродетелен цикъл на музикално развитие.

Глава 4. Сравнение на западните композитори от епохата на романтизма и съвременните китайски композитори

Музикалната естетика, в контекста на музиката, служи като ясен духовен ориентир. Китайската музикална естетика е дисциплина, която е въведена от чужбина.

Франц Шуберт и Цин Джу

Кратко въведение за Шуберт и Цин Джу

Франц Шуберт (1797-1828), една от основополагащите фигури на романтичното музикално движение в Европа през XIX в., изиграва решаваща роля в оформянето на ранния пейзаж на романтичната музика.

Цин Джу, с първоначално име Шангуо Ляо (1893-1959), е известен китайски композитор и музикален естетик.

Музикално-естетическият стил на Шуберт и Цин Джу

Франц Шуберт, един от най-представителните немски композитори от епохата на Романтизма, живее в преходния период между класицизма и романтизма.

Цин Джу има изявени възгледи в областта на музикалната естетика, като особено подчертава, че "музиката е езикът на божественото" и "музиката е езикът на душата".

Композиционният стил на Шуберт и Цин Джу

Новаторското майсторство на Франц Шуберт проличава най-вече в приноса му към жанра на художествените песни или "Lieder". Макар че постига значителен успех в инструменталните композиции, в тази област той се бори да излезе от сянката на класически гиганти като Бетовен и Хайдн.

Повлиян от европейските композитори от късния романтизъм, Цин Джу използва пентатоничната гама като основа за транспониране на хармонични структури в своите класически китайски поетични художествени песни. Той използва предимно смени между мажорни и минорни тоналности, модуляции и добавяне на променливи тонове, за да придаде на музиката емоционална дълбочина и да засили нейната изразителна сила.

Песента "Da Jiang Dong Qu" като пример

Песента "Da Jiang Dong Qu" е композирана от Цин Джу. Тя се смята за пионерска творба на китайските художествени песни. Като един от най-ранните опити за композиране с помощта на европейски хармонични, тази песен не се придържа стриктно към традиционната китайска пентатоника. Въпреки това тя използва речитативни елементи, за да съчетае класическото рецитиране на китайска поезия с немелодичните характеристики на речитативния стил.

Рихард Щраус и Хуанг Дзъ

Кратко представяне на Рихард Щраус и Хуанг Дзи

Хуанг Дзъ (1904-1938) е китайски композитор и музикален педагог. Рихард Щраус (1864-1949) се споменава често редом с Густав Малер и се смята за един от водещите композитори на късния романтизъм и ранната модерна епоха.

Музикална естетика и композиционен стил на Хуанг Дзъ

Творческият път на Хуанг Дзи включва стъпки в областта на полифоничните композиции и камерните опери. Тези начинания в контрапунктичната музика отразяват еволюиращия му преход към модернистичната музика. Той се намира на прага на тази трансформация и експериментите му с произведения в сферата на контрапункта служат като доказателство за пътя му към модернистичната музика.

Художествените песни на Хуанг Дзъ могат да бъдат класифицирани в две категории. Първата категория обхваща художествени песни, които черпят вдъхновение от класическата поезия. Втората категория включва художествени песни, които се основават на битова поезия на съвременен китайски език, която много наподобява съвременния мандарин.

Музикална естетика и композиционен стил на Щраус

Композиционният стил на Рихард Щраус е изчистен и деликатен, характеризира се с красиви и величествени мелодии, богати хармонични цветове и опит в използването на музиката за създаване на атмосфера, която превежда емоциите в поезията в музика. По този начин той добавя дълбочина и образност към емоционалното съдържание на стихотворението.

Рихард Щраус е композитор, който процъфтява в по-късните етапи на романтичния период. По това време е неизбежно развитието на музиката да бъде тясно свързано със самата поезия. От друга гледна точка обаче тази връзка позволява на композиторите да вплитат детайлите на поезията в своята музика.

Пример за анализ на песен от Хуанг Дзъ

Песента на Хуанг Дзъ има сходство със склонността на Рихард Щраус да композира със сравнително непозната поезия, като текстът е написан от Вей Ханжан, съвременен лирик от тази епоха.

Ли Инхай и Габриел Урбен Форе

Кратко представяне на Ли Инхай и Габриел Урбен Форе

Ли Инхай (1927-2007) е известен китайски музикален педагог, теоретик и композитор. Творбите му обхващат почти всички музикални жанрове, включително западни инструментални композиции, както и симфонични и камерни произведения с участието на традиционни китайски инструменти.

Габриел Урбен Форе (1845-1924) е френски композитор, органист, пианист и педагог. Той е един от най-изтъкнатите френски композитори на своето поколение.

Естетически и композиционен стил на Ли Инхай

В книгата си "Етническите форми на хан и тяхната хармония" той подчертава необходимостта от изучаване на различните хармонични техники от гледна точка на изразяването. Това означава, че богатството на хармонията не трябва да бъде за сметка на националния стил. Прилагането на техниките трябва да бъде в хармония с вътрешната природа на произведението, като се насърчава гъвкавостта в естетически смисъл.

Композиционните техники на Ли Инхай са изключително разнообразни. В едно и също произведение той включва похвати както на тоналната, така и на полифоничната музика, изграждайки хармонични фактури, предназначени да

предадат настроението, и представяйки разнообразни имитационни творчески методи.

Музикална естетика и композиционен стил на Форе

Музикалният стил на Форе е повлиян от неговия учител Сен-Санс, който, от своя страна, наследява елементи от преминаващите през класицизма и романтизма периоди.

Разбирането на Форе за хармонията е уникално и непрекъснато се развива. То е повлияно отчасти от ранното му обучение и отчасти от любовта му към френската традиционна музика. Стремещт към мелодични линии прави полифоничните елементи в музиката на Форе по-ясно изразени. Въпреки това, за разлика от други романтични композитори от неговото време, творбите му се характеризират с интровертен и нежен характер. Мелодиите му са ясни, а структурата им е добре организирана.

Пример за анализ: песен от Ли Инхай

Художествената песен "Причакване край кленовия мост през нощта" по текст на поета от династията Тан Джан Дзи показва майсторската техника на Ли Инхай в композирането на мелодии, гъвкавите хармонични аранжimenti, добре структурирания ритъм и хармоничното интегриране с римата с на стихотворението.

Заклучение и приноси

1. Резултати от изследването

Пеенето, съпроводът на пиано, поезията и редица други елементи са интегрирани в изпълнението на художествени песни. Въпреки че на пръв поглед структурата им изглежда семпла, съдържанието им е забележително богато. Ако разгледаме историята на художествените песни, техните корени могат да бъдат проследени назад до светската музика от XII и XIII век, която се е изпълнявала главно от трубадури. През почти хилядолетното си развитие художествените песни запазват няколко основни характеристики. Първо, те наблягат на интимните емоции, независимо дали става въпрос за неконвенционалните любовни песни на трубадурите от тяхното време или за богатите музикални теми от периода на Романтизма. Художествените песни винаги са в пряка връзка с емоциите на композитора, което ги прави чиста и нюансирана форма на лирическо изразяване. Второ, поезията играе доминираща роля в художествените песни. Макар и на пръв поглед създадена за поезия, тази доминация се променя след епохата на Шуберт, отбелязвайки възхода на художествената песен като основен музикален жанр. Нейният разцвет през периода на Романтизма се характеризира със съчетанието на строга поетична структура, съдържана, но страстна емоция и дълбоко философско прозрение. Запазвайки характеристиките на поезията, музиката насища художествените песни с душа, позволявайки изобразяването на сложни емоции, създаването на поетична атмосфера и дори диалог с човешкия глас, който се превръща в друг важен компонент в душата на изпълнението.

От друга страна, китайската традиционна естетика възпламенява ангажираност към хуманистичния дух и съвместимост с природната среда. Това означава, че китайската музика, както и другите традиционни изкуства, не могат да бъдат анализирани единствено от музикална гледна точка. Чрез разглеждане на западната и китайската музикална естетика от различни ъгли може да се постигне по-добро разбиране и сравнение на произхода на тези различия в емоционалното изразяване. За тази цел се консултирах с множество книги за западните и китайските естетически идеи и музикална естетика. Смята се, че това задълбочено вникване в различните емоционални изрази в произведенията от други култури ще помогне на класическите вокални изпълнители, особено на тези от различни културни среди, да разберат по-добре тънкостите на пеенето на художествени песни.

По-интуитивно разбиране на идеологическите промени в съвременната китайска музикална композиция може да се постигне чрез хоризонтално сравнение на музиканти от различни периоди в западната и китайската музика. То хвърля светлина и върху преките или косвени влияния на западната музика от периода на Романтизма върху няколко поколения китайски композитори през цялата модерна история на Китай. Това сравнение спомага за обобщаване и категоризиране на музикалните стилове и за подобряване на контрола върху емоционалната експресия във вокалните техники от различни гледни точки.

Традиционната китайска музика поставя по-слаб акцент върху развитието на инструменталната музика и се фокусира предимно върху вокалните стилове, вкоренени в етническите традиции. За да се разберат сложните последици, свързани с нея, е необходимо да се оценява китайското културно наследство. Художествените песни, като микрокосмос на трансформацията на традиционната китайска музика в

китайски национален музикален стил под влиянието на западната музика, предлагат пряк поглед върху това развитие чрез анализа на три художествени песни, композирани по различно време. Това дава основа на студентите по класическо пеене, особено на тези, за които китайската култура е непозната територия, да изучават и разбират китайските художествени песни и да обогатят разбирането си за различните музикални жанрове.

С тази дисертация се стремя да допринеса за интердисциплинарните изследвания на художествените песни и да осигурия по-добър методологически подход за всички, които се обучават в класическо пеене, с цел за да изучават по-ефективно художествените песни.

Хегел твърди, че поезията е абсолютният връх сред формите на изкуството. Ако музиката по време на Романтизма се смята за универсална форма на емоция или за по-висша форма на емоционалност, то художествената песен е непосредствено доказателство за това. Възприемането на художествените песни обаче е противоречиво както за публиката, така и за изпълнителите. Макар и кратки и изискани, художествените песни, дори когато са част от цикъл, запазват завършеността си във всяка част, като същевременно нямат особено близки връзки помежду си. Макар и елегантни, литературните и философските аспекти в музиката представляват предизвикателство за разбиране. Изпълнителите трябва не само да разберат произведението от музикална гледна точка, но и да направят задълбочен анализ въз основа на литературните и философските аспекти в музиката. Този подход позволява обективно разбиране на творческия опит на композитора и субективно разбиране на причините, поради които композиторът е избрал определен подход.

При тази сложна творческа концепция улавянето на нюансирани емоционални изражения в художествените песни не е лесно. Изпълнителите трябва да се ориентират в тънките езикови различия и да преодолеят културните различия. Чрез изследването на западната и китайската музикална естетика става очевидна една обща гледна точка: необходимостта от съдържано емоционално изразяване, за да се постигне баланс между чувствителност и рационалност в изкуството. Най-високото ниво на изкуството – и днес, както в миналото, изисква установяване на връзка с човешките емоции, като се набляга на подход, ориентиран към човека, за да се улесни по-прякото и чисто предаване на емоциите. Разликите се крият в западния акцент върху религията позволяващ на музиката да притежава пространство за въображение и да установи хармонична система. Това, в съчетание с едновременното влияние на теологията и естествените науки, води до уникални стилове в западната музика през различните периоди. Постепенно еволюирайки към перспектива, съсредоточена върху емоционалната връзка на човечеството със заобикалящата го среда, техниките и естетическите стремежи на западната музика продължават да се променят, за да отговорят на съвременните духовни изисквания.

2. Приноси

Приносът на тази дисертация е вложен в систематичното обобщаване на естетическите характеристики на различни аспекти на традиционното китайско изкуство като калиграфия, живопис, архитектура и др., както и в извеждането на тяхната връзка с музиката въз основа на система от естетически характеристики. В нея се обсъжда двойствената природа на китайската традиционна музика, която има

проста структура (монофонична музика с пентатонична гама, без хармонична структура и с акцент върху вътрешната естетическа привлекателност), но сложен оттенък (с акцент върху естетическите търсения на художественото изразяване). В текста се изследва естетическата особеност на стремежа към "линейна красота" в традиционното китайско изкуство – особеност, разпространена в редица художествени форми с музикални характеристики.

Разглеждайки разграничаването на емоциите от религията, освобождаването на емоциите от ориентираното към човека съзнание и връзката между рационалност и сетивност, трудът обсъжда естетическите особености, проявяващи се в развитието на западната музика през различни периоди, и ръководното влияние на връзката между разум и чувствителност върху музикалното развитие. В дисертацията се навлиза във възхода на хуманизма в края на XVIII в. и във връзката му с популярния по това време в Европа "китайски стил". От историческа гледна точка се обсъжда културният обмен между източната и западната модерна естетика, който открива нови пътища на мисълта за музикалната композиция. В работата се споменава например използването от Густав Малер на творби на китайския поет от династията Танг Ли Бай като план за композицията на "Der Trunkene im Frühling", петата част на ""Песен за Земята", което показва задълбочено изследване на ритъма и метафоричните техники на писане на китайската поезия, както и синтеза на високо ниво на източната и западната естетика. Този тип творчески подход може да осигури вдъхновение за композирането на китайски художествени песни.

Въз основа на характеристиките на художествените песни изследването се опитва да покаже общото между западната музика, навлязла в Китай в края на XIX век, и китайската естетика от практическа и естетическа гледна точка. В него се обсъждат естетическите прилики и разлики между източната и западната култура по отношение на "лиризма", "националността" и "поезията".

В дисертацията се твърди, че присъщите на художествените песни естетически привличания и връзката им с традиционната китайска естетика са възможни причини за по-бързото им развитие и в по-голям мащаб в сравнение с други видове музикално творчество през същия период.

Изследването приема периода на Романтизма като възможен контекст за тримата китайски композитори, които изследва, и провежда паралелни сравнения между техните композиционни стилове и естетически похвати със западни композитори, които имат общи сходства. Този метод откроява по-ясно прогресивното развитие на китайските художествени песни.

В този текст за първи път се анализира структурата на художествената песен "Da Jiang Dong Qu" на Цин Джу от гледна точка на три структурни характеристики: речитатив, интерлюдия и ария. Чрез формален анализ се доказва, че тази художествена песен следва структурата на ария с речитативни елементи.